

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Historica Relatio De Potentissimi Regis Mogor

Peruschi, Giambattista

Mogvntiae, 1598

VD16 P 1672

Excerpta Ex Epistola P. Emmanvelis Pinneri. Ad P. Prouincialem Indiæ
orientalis Goam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65012](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65012)

EXCERPTA EX EPISTOLA

LA P. EMMANVELIS PINNERI.

Ad P. Prouincialem Indiae orientalis Goam.

APPVLSI Cambaiam, domum quandam
 ornauimus, vt in ea excitaremus altare
 ad celebrandum festum natiuitatis Christi,
 quod perfectum est magna voluptate
 nostra & Lusitanorum, qui numerum attinge-
 bant centesimum, & ingenti laetitia spiritali cō-
 fessi sunt & communicarunt. Ex ijs quidam, qui
 iam à multis annis degebat in his locis factus Io-
 que, multis implicitus peccatis, cum tanto pecca-
 torum suorum dolore reductus est in viam, vt su-
 bito se compararit ad vitā deinceps vna cum con-
 iuge, quam deseruerat, inter Christianos institu-
 endam. Certissime affirmare possum R. V. & i-
 dem dicunt reliqui socij, me nunquam tātō sen-
 su deuotionis, vt his diebus, quibus hic cunctati
 sumus, affectum fuisse: planeque credo, nemi-
 nem tam indeuotum esse, qui si Cambaiam vene-
 rit, mox deuotus futurus sit; quandoquidem ego
 tam frigidus & indeuotus antea exstiti. Bene ap-
 paret, Deum locis non esse alligatum, imò in his
 peregrinis locis, & syluestribus solitudinibus
 liberalius se nobis communicat, quam in Vrbi-
 um frequentia & tumultibus. Sacellum erat mul-
 tis rosis odoriferis, elegantissimisq; floribus ita
 exornatum, vt cœlum quoddam esse videretur.
 omnibusq; his diebus à Lusitanis tātō stu-
 dio frequentabatur, ac si consequendi Iubilæi
 spem

spem habuissent. Et idem faciebant omnes gentiles & Mauri; intrantesq; dicebant se diuinū quid persentiscere, & attoniti addebant. An DEVS hic est? num hic habitat? multi quoq; procidebant in genua ad adorandum puerum IESVM, & eius pedes osculabantur, turbinibus suis è capite depositis. Idem faciebant imagini B. Virginis, ad quam, nescio cur hæc gens tam singularē demonstraret deuotionem. ea enim conspecta magnum ei honorem, reuerentiam & beneuolentiam exhibet. Veniebant autem turmatim, ac si fuissent Christiani, & tanta securitate ac libertate, ac nos accedimus nostras Ecclesias, & præcipui è populo erant primi. Gubernator Urbis re cognita, miserat certum hominem qui peteret, vt sibi daretur copia visendi nostri sacelli. Sed eius desiderio fieri non poterat satis, quod iam omnia ornamenta sacelli illa hora detracta essent, & sarcinis inclusa, & Cambaia discedendum.

Causa, cur maturius ille non aduenerit, erat statum quoddam ieiunium, per quod non licebat ei vlli alij negotio operam dare: sicut fit in nostris Exercitijs spiritalibus. Quidam eorum extrahunt ieiunium in octo dies, alij in quindecim, viginti, triginta, vt nec bolum sumant: tantum licitus est potus aquæ si sitiant. Cuidam hanc pœnitentiam agenti oculus sinister è capite excidit. Res miranda est, quanto in pretio apud eos ut Brachmanus, (qui est quasi quidam Vicarius) neque enim negotiationes suas auspiciantur, nisi illo prius mane honorifice consalutato. Ego sane omnino pudefactus abij, cum viderem istos plus honoris

HISTORICA RELATIO.

varijs Dijs, quam me vero & æterno Deo deferre. Vnus eorum mihi dixit, si Brachmanus suus sibi imperaret, vt omnes facultates suas erogaret in pauperes, se facturum, vitam quoque daturum, si ita iuberet. Et ita communiter affecti sunt omnes.

IN capite quodam litterarum P. Hieronymi Sciauiæ etiam fit mentio deuotionis Lusitanorum, & sacelli, ac fructus ex eo consecuti, his verbis. Tandem vltima concione habita à Lusitanis discessi. Omnibus enim diebus sacris huius festi, & Dominicis excepto die I E S V, id est, Circumcisionis, quo nos occupauit filius Regis Mogor, habitæ sunt conciones. Studium harum concionum erat, quale Deus dabat, sed fructus magnus. Confessiones factæ sunt magni pöderis, & ad gloriam Dei. Omnes quasi Lusitani, eorumq; famuli, qui hic degebant, confessi sunt, multi etiam communicarunt, & abiente vno, accedebant alij, omnibusque factum est satis. Sacellum non capiebat omnes, & ideo alij primæ, alij secundæ Missæ intererant. Concio fiebat in aula domus. De cathedra vel pulpito nihil dico. Quilibet cogitet de eo vt volet. Ego absoluta concione adibam Maurum linguæ perdiscendæ causa.

P. Emmanuel Pinnerus refert causam diuturnioris moræ factæ in Cambaia, nempe quod tunc ibi cum exercitu præsens adfuiisset filius Echebar, qui conspectis Patribus, eos allocutus est, & multis verbis prædicauit, quanta beneuolentia & amore essent à Patre suo recipiendi. **AD I V N G A M** hic aliud quiddam ex epistola eiusdem P. Pinneri

Pinneri

Pinneri, ad P. Prouincialem, quæ, vt spero, non erit Lectori ingrata. Est autem hæc.

SULTANVS Horat filius secundogenitus Echebar Cambaia erat, cum nos appelleremus, cognitoque aduentu nostro ex templo insequenti die, qui erat pridianus Natalis Christi, mandauit vt ad arcem huius ciuitatis, ædibus nostris proximam, veniremus, vt ibi coram videre nos posset. Prodiit autem ille ex castris extra urbem collocatis. Suscepit nos singulari beneuolentia, & quia nox erat, mox recessit. Post exhaustam hanc Urbem petitionibus, à qua accepit ducenta milia Cruciatorum in nummis & auri fructus, abiit Surate, & fama erat eum tendere ultra Mellichio. Cum autem leuæ interuallo ab hac vrbe abesset, euocauit nos hora post mediam noctem tertia, quod permolestum nobis fuit, celebrabamus enim festum Circumcisionis. Facto sacro, mox adiimus castra, eo tempore quo omnes duces belli & nobiles veniebant ad precandum illi faustum diem: Stabat in tentorio plus æquo excelso, vt ab omnibus videri posset. Cum aduenissemus, eundem honorem illi detulimus, quem duces belli deferebant, qui erat, demittere caput, & in pedibus consistere. Stetimus autem inter dictos Dominos, qui instar statuarum, oculos in eum defixos tenebant. Hoc facto, subiimus tentorium, quod erat valde amplum. Pauimentum eius, quod forma muri fiebat extra domum, non erat absimile illi Proregis, quæ est platea valde magna. In medio huius pauimenti, erat tentorium paruum, cum lecto, ex omni parte propatulum, in quod nos recepit longe maiori

HISTORICA RELATIO

latitia, & inditijs benevolentia manifestioribus, quam prima vice, multaue & varia est percunctatus, ut an in Lusitania sit nix, glacies, feræ, vrsi, lepores, aues venatrices, accipitres, falcones, &c. Cum affirmarem, esse, conuertebat se ad suos, dicens Ergone hæc etiam sunt in Lusitania? Quo audito, omnes suas palmas manuum admouebant terræ, & deinde capiti, quod argumentum est honoris delati, quod eos alloqueretur. Sciscitabatur quoque, quibus in rebus occuparent se nostri Reges, & alia innumera. Deinde progressi ad locum, vbi debebat conscendere equum, attulerunt illi mille quingentos manudos, qui valent plus trecentis Pardais, dicebatq; se nō ignorare, nos neque pecunias, neque aliud quicquam recipere a quoquam: sed quia videbat nos esse pauperes & opus illis habere pro reliquo itinere, voluit nos acceptare; nullaue amplius mora interposita, discessit. Quia autem dubitabat, num acceptaturi essemus pecuniam, mandauit suis, ut darent Armeno comiti nostro, & pecuniam, & tres rhedas cum sex bobus & tribus equis. Quod ad pecuniam attinet, ea certè ad iter conficiendum fuit necessaria. Armenus enim non habebat Patentes vel publicas litteras de nobis per Cambaiam, sed per Sinde deducendis. Cum abiisset Sultanus Horat, comparauimus & nos ad discessum, quem tamen non potuimus, ac bene voluissemus, maturare per Sinde, eo quod Gubernator illius loci adhuc ieiunio suo detineretur. Filius hic Echebar educebat secum in aciem quatuor vel quinque equorum millia, & ferebatur, iam viginti milia præmisse.

misse.

misisse. Quadringētos quoq; habebat elephātes, septingentos camelos, quadraginta vel quinquaginta dromedarios, boues quater mille, quindecim tormenta bellica maiora, quæ eandem pilam euomebant, quatuor medioxima, & aliquot minora. Ingreditur hoc bellum animo excelso subiugandi totam ditionem Decan. Sed valde vereor, ne male cedat, cum sinat se non per senes, sed iuuenes regi, qui eum, vt natura humanus est & munificus, iam totum immutarunt. Moicheis parum addictus est, sed nec vnquam vidit. Totus est, in venando & spatiando.

Etiamsi hæc diuturna viginti dierum, eoq; amplius mora, quam Pater Sciauer cum socijs suis fecit Cambaiæ, fortuito euenisse videatur, tamen discessus ille Domini prouinciæ, non videtur citra nutum & consilium Dei, licet præter intentionem istius Domini, institutus, vt videlicet illorum dierū interuallo Patres accuratè explorarent conditionem & statum huius regionis, simulque animaduernerent, quam idoneus esset populus ad percipiendam veram Dei legem ac Euangelij prædicationem: quæ res diu multumque à nostris fuerat exoptata. Neque P. Prouincialis vllam aliam rem vnquam magis præ oculis habuit, vel diutius mente pertractauit, quam in omnem occasionem incumbere perueniendi Cambaiam, & ostium patefaciendi in magna ista Regna: Quorum indigenæ veri, sunt prorsus Ethnici, gens pietatis & misericordiæ operibus dedita, religiosa, & suæ salutis amans, licet à suis Doctoribus decepta, arbitretur eam existere, vbi demoratur mors. Cum igitur

HISTORICA RELATIO

in hac cunctatione Patres, vt dixi, cognouerint, commodam hic messem Euangelio paratam, eo-
que nuncio P. Prouinciali accresceret cupiditas
tentandi aditum in illam regionem, mandauit i-
dem Prouincialis, vt ab Echebar rege Mogor, cui
Cambaia subiecta est, literæ patentes, hoc est, pu-
blica facultas prædicandi ibi Euangelij pro no-
stris peteretur. Multi enim iam satis animati e-
rant, ad ineundam hanc sacram expeditionem,
post literas allatas à dictis Patribus: qui Camba-
iæ notarant locum esse diffeminando euangelio
valde opportunum. vt liquet ex parte vna episto-
læ P. Emmanuelis Pinneri. Non puto cuiquam
molestum futurum, si eam hic subiecero. Nam
in ea quam dedit ad P. Prouincialem, ita scri-
bit.

GENS hæc admodum dedita est erogandis e-
leemozynis, pia, & amans suæ salutis. Hesternò
die, qui fuit octauus Ianuarij anni 1595 intellexi
plus vicies mille pardaos, quorum quilibet va-
leret quinque larinis, id est 25. iulijs, in sti-
pem collatitiam in hac vrbe datos. Demostra-
runt mihi hominem vnum qui solus dederat
quinque milia, alium qui tria milia, tertium qui
mille quingentos: certoque didici hoc die in
toto Guzzarato eleemozyna æquasse millionem
auri. Percontatus causam tantæ liberalitatis, re-
sponderunt, causam esse quod eo die sol à Sur-
migrasset ad Horte, vt ibi alserunt eorum Brach-
mani. Faciunt quoque eleemozyna, vt eos DEUS
attrahat ad gloriam, & eodem fine agunt pœni-
tentias & obeunt pereregrinationes, sed miserè
delusi oleum & operam perdunt. Pauci dies sunt,
cum

cum ex hac vrbe quinquaginta milia hominum abierunt peregrinatum ad Gangam (is est fluuius Ganges in Vengala) beatumq; se putat qui in hoc flumine se lauerit. Securos de salute se existimant, si impendente morte pauxillum huius aquæ biberint.

EGI hic cum gentili quodam, nomine, Gedacham, viro primario, qui peregrinationem hanc obierat, & ter in hoc flumine ponderauit matrem, semel argento, secundo margaritis, tertio auro, & hoc omne in pauperes erogauit. Rau frater huius Gedacha eodem modo quodam die in eleemozynam distribuit centum quinquaginta, & totidem millia Pardais, idq; fecit, vt Pagodi (quæ sunt illorum idola) ei proficiscenti ad Echebar, à quo erat vocatus, fauerent & patrocinarentur. Negari non potest gentem hanc valde esse misericordem in egenos: itaq; si Sol iustitiæ radios suos dignabitur in hanc urbem emittere, non existimo magnam fore difficultatem in ea Christo adiungenda.

PRIMARIUS quidam huius vrbis Dominus centum capitum familiam domi suæ alens, mihi secum speciatim agenti affirmavit, non dubitare se de nostræ Legis veritate; quomodo autem fieri potest, inquiebat, vt ego solus, in hoc statu meo, siam Christianus? petebat quoque, an saltem impendente morte seipsum possit baptizare? Magnopere idem me vrgebat, facultatem vel patentes obtinerem ab Echebar, excitandi ibi vnâ Ecclesiam, promittebatq; se futurum Christianum, & alios quamplurimos. Quodam die cum essemus in horto Regis, qui est in arce, &

HISTORICA RELATIO

eōspiceremus ædes quasdam, auro affabre, & pi-
 cturis elegantibus elaboratas, vehementer opta-
 bat eas conuerti in Ecclesiam, monebatq; vt illas
 peterem ab Echebar. Aliquando adij valetudina-
 rium publicum quod pro omni genere auium
 hæc gens instruxit, vt curentur, quando nō rectè
 valent. In eo vidi quosdam pauones, qui quod
 essent incurabiles, poterant expelli ex Valetudi-
 nario. Id molestè accidit. Accipiter vno pede
 æger allatus erat in valetudinarium; vt sanatus
 est, insultauit alijs auibus, multasq; occidit. Ita-
 que miser, vt rei publicæ noxius, à præfecto Va-
 letudinarij, exturbatus est. Pro auibus quidem,
 sed non item pro hominibus valetudinaria ha-
 bent, quos permittunt ab omnibus desertos ex-
 tingui. Sed nolo R. V. diutius his minutijs nar-
 randis molestus esse. Tantū dico. Posse me, nullo
 metu Maurorum, vel Ethnicorū, per vias Camba-
 ianas decantare doctrinam Christianā, & vexillū
 Crucis erigere: imo multi se comites adiunge-
 rēt, tanto amore & veneratione nos prosequun-
 tur. Et idem asseuerat P. Schiauius. Nec dubita-
 ssemus hic pedem figere, ob summā spem messis,
 quam videmus paratā, nisi maius negotiū primo
 loco aggrediendū fuisset, vel certè de R. V. volun-
 tate constitisset. De nostra autē Missione magna
 est omnium expectatio, nam eius subditi afir-
 mant hac vice Echebar totum negotium ad finem
 perducturum. Vtinam Deo propitio ita fiat. Si R.
 V. scribere velit ad P. Sciauius, poterit per hunc
 tabellariū; Habet enim is magnam amicitia cum
 quodā Cambaiano nomine Babansa, huius vrbs
 optimo, locuplete & honorato viro, & summo
Patrum

Patrū amico. Hic enini, fauēte Deo, primus erit, qui Christianæ religioni nomē dabit. Cum ædes eius adijssemus, demonstrauit nobis omnia sua, & sunt certe ædes dignæ ipso, & more Lusitano instructæ. Sub finem curauit adduci filioliū duorum aut trium mensium, cumq; ego data illi benedictione dixissem. Deus te faciat talē, qualem potest. Respondit ille. R. V. dicat. Deus te faciat Christianum. Hic prolixè mecum de sua salute, & de baptismo egit. quærebatque possētne quis à seipso baptizari? addebat, gentiliū sectas esse meras & decantatas fabulas. Hostis capitalis est quorundam hominum, qui vocantur Verteas, de quibus pauca attingā. Degunt Verteas, religiosorum instar simul in congregatione, & cum eorū ædes ingrederer, erant numero fere quinquaginta. Habitus eorū erat ex panno candido, nudo sunt capite, barba rafa, vel potius mento glabro, nam sine toniore ipsi omnes pilos è mento & capite euellunt, paucis tantū relictis in medio capitis usque ad verticem. itaque toti quasi calui sunt. Viuunt in paupertate. Nec eleemozynæ plus recipiunt, quā superest e uictu quotidiano illi, qui eā dederit. Vxoribus carent. Sectam conscriptā habent in libris litteris & notis Guzzarati. Bibunt aquā calidam, non quod timeant catharrum, sed quod putent aquā animatam, animā autem eius à Deo conditā occidi, si incocta bibatur, idq; magnū esse crimen. Eam ob causam, in manibus ferunt scopulas quasdā, quæ adiunctæ eorū manicis vidētur penicilli gossypini, & seruiunt ad expurgandā planitiē vel pauimentū in quo ambulant, ne forte animā vermiculi alicuius cōficiant.

Vidi

HISTORICA RELATIO

Vidi ego eorum Priorem vel Superiorem hac de causa sæpius scopantem locum antequam resideret. Prælatus eorum Maior, vel summus superior fertur habere cētum milia hominum sub sua obedientia, & quotannis eligitur alius. Vidi inter eos, puerulos octo vel nouem annorum, qui videbantur Angeli. Videntur Europæi potius esse quam Indi. Hac ætate ab eorum parentibus huic religioni dedicantur. Habebant omnes in ore pannum quaternos digitos latum, vtrinque per aures foramine facto transmissum, & retro per easdem aures reductum. Quærebam ex illis, cur ferrent illum pannum; tergi versabantur respondere. sed intellexi, causam esse, ne culex vel musca infortunio aliquo eo pētraret, & sic sublata ei vita anima enecaretur. Docent isti mundum conditum à multis centenis annorum milibus; tunc autem Deum misisse Apostolos viginti tres: in hac autem tertia ætate misisse aliū, nempe vigesimum quartum, idque factum ante duo annorum milia, & ex eo tempore se habuisse scripturam, quam tamen ante non habuerint. P. Sciauer, & ego, per interpretem ante nominatum Bubanzam, de hac re egimus cum ipsis, & indicauimus collationem ad salutem eis esse necessariam, & responderunt se cupere aliās nobiscum conferre. sed non reuertimus eo, licet multis precibus reditum nostrum vrgerent, quia postero die erat discedendum. Ego certè non dubito, nostris, si huc aliquando perueniant, non defuturos labores magnos, sed consolationem pariter tantam offensuros, vt dicturi sint. satis est Domine, reliquū mihi reserua in vitam cœlestem.

stem. Dum per Cambaiam incederem, videbar mihi ire per Eboram in Lusitania, tot viri, foeminae, pueri nobis occurrebant, & oculorum nutu, ac etiam verbis summa benevolentiae signa ostendebant. Omnis eorum sermo erat. Patres, Patres. Ecce hic Patres. Verè dum hæc scriberem, lacrymæ cursum scribendi inhibuerunt. Nescio quid DEVS velit; ordinet ipse quod optimum suæ diuinæ voluntati videbitur. Hæc fuerunt præludia, quæ Cambaiæ magno Regi Mogor subiectæ Dominus DEVS statim in ipso ostio regionum istius Missionis communicare voluit: quæ fuerunt præfagia manifesta eorum quæ postea in aula experti sumus. Quarto die Nouembris, hoc est nudius tertius aduenit Armenus quidam cum litteris P. Schiauiæ & Emmanuelis Pineri, quibus nunciabatur eos iam incolumes, peruenisse Lahor ad aulam Mogor, quibus adiunctæ erant hæc ad V. P.

EXEMPLVM EPISTOLÆ

P. HIERONYMI SCIA-
VIER.

*Data ad P. Generalem Societatis
IESV.*

M. R. IN CHRISTO PATER N.
PAX CHRISTI.

OA ad V. P. scripsi, quemadmodum à sancta obedientia amandatus sim ad aulam Magni MOGOR, & quanto animi sensu